

NOOREKESKSED LÄHENEMISED ALAEALISTE ERIKOHTLEMISEL

KOOLITUSPROGRAMM

September 2021 – Mai 2022

Üle Eesti

Eesti õigussüsteemis kehtib alates 1. jaanuarist 2018. a. alaealiste erikohtlemise põhimõte, kus olulisel kohal on vastutuse võtmine toimepandud tegude eest ja õigusrikkumistele reageerimine vastavalt alaealise riskidele ja vajadustele. Seadusemuudatuste tagamiseks igapäevapraktikas on oluline, et õigusrikkumise toime pannud alaealiste ja noorte täiskasvanutega töötavatel spetsialistidel oleksid lisaks headele juhenditele ka vajalikud teadmised, oskused ja toimivad tööpraktikad. Töös alaealistega on vaja kohelda neid vastavalt eale, arengule ja vajadustele, et säilitada lapse arengupotentsiaal ja ühiskonda taaslõimumise väljavaated. See eeldab laialdast mõtteviisi muutust ning head valdkondadeülest koostööd.

KOOLITUSPROGRAMMI EESMÄRK:

Ühtse koolitusprogrammi läbiviimise tulemusel tõuseb politseinike, prokuröride, lastekaitsetöötajate jt. spetsialistide võimekus töös alaealistega, kasutatakse kaasaegseid tehnikaid ja lähenemisi laste ja noorte erikohtlemise rakendamisel ning paraneb alaealistega töötavate erinevate valdkondade esindajate vaheline koostöö.

KOOLITUSPROGRAMMI SIHTRÜHM: süüteomenetluse raames noortega tegelevad spetsialistid (prokurörid, kohtunikud, kriminaalhooldajad, lastekaitsjad, politsei, vanglatöötajad), kes oma töös puutuvad kokku laste ja noortega kolmes vanusegrupis: alla 14-aastased ehk süüvõimetus eas lapsed, 14-17-aastased ja 18-21-aastased ehk noored täiskasvanud. Sihtgrupi hulka võivad kuuluda ka noortele õigusrikkujatele suunatud teenuste ja sekkumiste pakkujad (n. MDFT terapeutid, lastemaja töötajad, lasteabi telefoni töötajad jt.).

Programmi tulemusena:

- Tõuseb politseinike, prokuröride, lastekaitsetöötajate jt spetsialistide võimekus ja teadlikkus töös alaealistega
- Noortega õigusruumis tegelejad kasutavad koolitusel treenitud kaasaegseid suhtlemis- ja mõjutamistehnikaid

- Parenevad koostöö-, meeskonnatöö- ja juhtimisoskused alaealistega töötavate valdkondade esindajate vahel
- Koolitusel omandatu rakendamisel töös erikohtlemist vajavate noortega, kasvab viimaste autoriteeditunnetus ja koostöövalmidus käitumises sobivate muutuste juurdumiseks.
- Suureneb usaldus Eesti riigi õiguskaitstesüsteemile, mis on seotud alaealiste erikohtlemisega.

KOOLITUSPROGRAMMI ÜLESEHITUS

Koolituse kogumaht: 112 akadeemilist tundi, lisaks iseseisev töö 32 tundi (õpitud meetodite ja tehnikate rakendamine ja kogemuse refleksioon vastavalt õpijuhisele moodulite vahepealsel ajal). Osalejad jagunevad piirkondlikeks sihtrühmaülesteks gruppideks ja sihtrühmapõhisteks gruppideks.

STRUKTUUR JA AJAKAVA

I SISSEJUHATAV MOODUL

2 päeva, piirkondlikud sihtrühmaülesed grupid

2. - 3. september | Tallinn

8. - 9. september | Pärnu

5. - 6. oktoober | Ida-Virumaa

11. - 12. oktoober | Tartu

II BAASMOODUL E-KURSUSENA

32 akad. tundi, sihtrühmaülene grupp

Oktoober – november - detsember 2021

III - IV SIHTRÜHMAPÕHISED MOODULID

2 x 2 päeva. Lisaks 1+1 päeva koolitus-supervisiooni, sihtrühmapõhised grupid

Supervisioonideks jagunevad sihtrühmapõhised grupid neljaks. Gruppide jaotus lepitakse kokku programmi esimesel kohtumisel.

I grupp politseiametnikud | Tallinn

18. - 19.01 ja 9. - 10.02 | supervisioon I 15. või 16.03 | supervisioon II 13. või 14.04

II grupp lastekaitsetöötajad | Tallinn

18. - 19.01 ja 9. - 10.02 | supervisioon I 15. või 16.03 | supervisioon II 13. või 14.04

III grupp alaealiste prokurörid ja konsultandid | Tallinn

18. - 19.01 ja 9. - 10.02 | supervisioon I 15. või 16.03 | supervisioon II 13. või 14.04

IV grupp lastekaitsetöötajad | Tartu

25. - 26.01 ja 15. - 16.02 | supervisioon I 22. või 23.03 | supervisioon II 19. või 20.04

V grupp politseiametnikud | Tartu

25. - 26.01 ja 15. - 16.02 | supervisioon I 22. või 23.03 | supervisioon II 19. või 20.04

VI grupp kriminaalhooldusametnikud | Tartu

25. - 26.01 ja 15. - 16.02 | supervisioon I 22. või 23.03 | supervisioon II 19. või 20.04

V KOKKUVÖTTEV PIIRKONDLIK VÕRGUSTIKUSEMINAR

2 päeva, piirkondlikud sihtrühmaülesed grupid

3. – 4. mai | Tallinn

5.- 6. mai | Ida-Eesti

24. - 25. mai | Tartu

26. - 27. mai | Pärnu

ÕPPEKAVA SISU

I SISSEJUHATAV MOODUL (16 akad. tundi, 2 päeva, kontaktöpe)

MOODULI SIHTRÜHM: kõik alaealiste erikohtlemisega seotud spetsialistid, kes puutuvad õigussüsteemis kokku alaealiste ja noorte täiskasvanutega

TEEMAD

- Eesti õigussüsteemis kehtiv alaealiste erikohtlemise põhimõte
- Taastava õigusega seotud mõtteviis ja praktikad
- Rahvusvahelised suunised ja head praktikad
- Last ümbritseva koostöövõrgustiku võimalused

II ÜHINE BAASMOODUL E-KURSUSENA (32 akad. tundi)

Toimub veebikeskkonnas individuaalselt ja grupiviisiliselt, sh õpigruppide töö kaudu

MOODULI SIHTRÜHM: kõik alaealiste erikohtlemisega seotud spetsialistid, kes puutuvad õigussüsteemis kokku alaealiste ja noorte täiskasvanutega

TEEMAD

- Lapse ja noore motivatsiooni ja vastutustunde mõjutamine
- Müüdid, hoiakud ja uskumused, mis takistavad taastava õiguse ja Eesti õigussüsteemis kehtiva alaealiste erikohtlemise põhimõtte rakendamist
- Lapse heaolu
- Laste ja noorte ealised iseärasused ja nende mõju käitumisele
- Traumakogemusega lapsed ja võimalused nende abistamiseks
- Õigusrikkumisi toime pannud laste ja noorte vaimne tervis

III SIHTGRUPIPÕHISED MOODULID (32 akad. tundi, 2+2 päeva)

Oskuste õppimiseks, harjutamiseks ja hoiakutega tegelemiseks

Toimuvad 6 grupis erinevates Eesti piirkondades

SIHTRÜHM 1: noorsoo- ja piirkonnapolitseinikud, patrullpolitseinikud, alaealistega tegelevad uurijad

TEEMAD

- Professionaalsed suhtlemisoskused menetlusprotsessis ja mõjutamisolukorras
- Ebakohase käitumise mõiste, eesmärgid ja kohased sekkumised
- Mittekarakteristlikud sekkumised ja taastava õiguse meetodid alaealiste erikohtlemisel

SIHTRÜHM 2: alaealistega tegelevad kriminaalhooldusametnikud

TEEMAD

- Noorte motivatsiooni mõjutamine ja käitumise juhtimine
- Professionaalsed suhtlemisoskused kriminaalhooldusametniku igapäevatoos ja mõjutamisolukorras
- Mittekarakteristlikud sekkumised ja taastava õiguse meetodid alaealiste erikohtlemisel

SIHTRÜHM 3: kinniste lasteasutuste töötajad

TEEMAD

- Kinnise lasteasutuse teenusel viibivate laste ja noorte motivatsiooni mõjutamine ja käitumise juhtimine
- Professionaalsed suhtlemisoskused kinnise lasteasutuse igapäevatoos ja mõjutamisolukorras
- Mittekarakteristlikud sekkumised ja taastava õiguse meetodid alaealiste erikohtlemisel

- Võrgustikutöö ja jätkutöö käivitamine

SIHTRÜHM 4: kohalike omavalitsuste lastekaitse spetsialistid, SKA lastekaitse osakonna töötajad

TEEMAD

- Professionaalsed suhtlemisoskused lastekaitsetöötajate igapäevatoös ja mõjutamisolukordades
- Vestlustehnikad ja konfliktilahendusmeetodid suhtlemisel alaealise ja tema perega, mis suurendavad positiivseid suhteid ja pereliikmete kaasatust
- Lapse heaolu, õigused ja huvid
- Positiivsete suhete ja perede kaasamise alused

SIHTRÜHM 5: alaealistele spetsialiseerunud prokurörid ja konsultandid, kohtunikud, advokaadid

TEEMAD

- Lapsesõbraliku õigusmõistmise alused
- Professionaalsed suhtlemisoskused menetlusprotsessis ja mõjutamisolukorras
- Laste küsitlemine ja lapsesõbralikud ärakuulamis- ja vestlusmeetodid

IV SIHTGRUPIPÕHISED KOOLITUS-SUPERVISIOONID (16 akad. tundi, 2 päeva)

Koolitussuperviseerimise teemad kogutakse grupiliikmetelt kas vahetult enne superviseerimise või superviseerimise alguses. Tegeldakse õpitud oskuste rakendamise seotud olukordade vaatlemise ja kogemuse mõtestamisega. Selleks kasutatakse erinevaid tegevuslikke töömeetodeid, rollimänge, probleemide vaatlemist erinevatest külgedest. Võimaldatakse esile tuua kolleegide seisukohad ning samalaadsed olukorrad. Toimub juhtumite arutelu, analüüsitakse õnnestumisi ja ebaõnnestumisi õpitu rakendamisel. Rakendatakse tegevuslikke meetodeid juhtumite lahenduskeskseks käsitlemiseks. Tehakse ka rollitreeninguid ja õpitud üldistatakse kogu grupi hüvanguks.

V KOKKUVÖTTEV PIIRKONDLIK VÕRGUSTIKUSEMINAR (16 akad. tundi, 2 päeva)

TEEMAD

- Ringist välja – mudeli aluste ja praktika tutvustus
- Lapse käitumise muutumist toetav võrgustik, selle eesmärgid ja loomise viisid
- Edukalt toimiva võrgustikutöö protsess ja kohaliku spetsialistide võrgustiku toimimise analüüs

JUSTIITSMINISTEERIUM

- Infovahetus, konfidentsiaalsuse mõiste, takistavad ja toetavad mõjud
- Lahenduskesksed meetodid ja meeskonnapõhised tugimeetmed, nende rakendamine
- Enesetõhusus ja motivatsiooni hoidmine

KOOLITAJAD

Programmi juhtivkoolitajateks on Koidu Tani-Jürisoo, Ene Kulasalu ja Ene Velström, kes on pikaajaste kogemustega koolitajad, superviisorid, treenerid ning paljude koolitusprogrammide ja –materjalide ning juhendmaterjalide väljatöötajad ja autorid, sh taastava õiguse ja alaealist mõjutavate meetodite kasutamise [juhendmaterjal](#) politseitöös. Lisaks kaasatakse erinevates programmi osades oma ala eksperte (Jaanus Kangur, Liis Hango, Ly Kasvandik, Kaia Kastepõld-Tõrs jt).

MUU OLULINE INFO

KOOLITUSE LÄBIMINE

Koolituse läbimiseks on oluline osalemine kontaktpäeval vähemalt 80% ulatuses, e-koolituse mooduli läbimine ja iseseisvate praktiliste tööde sooritamise. Kõikidele koolituse läbinutele väljastatakse tunnistus.

MOODULITE LÄBIVIIMISE ASUKOHAD, INFO MAJUTUSE JA TOITLUSTUSE KOHTA

Koolitusmoodulid toimuvad neljas erinevas Eesti piirkonnas (Põhja-Eesti, Lõuna-Eesti, Lääne-Eesti ja Ida-Eesti). Majutus hüvitatakse osalejatele, kes saavad koolitusele kaugemalt kui 50 km kuludokumentide alusel (kahestes tubades). Osalejatele on tagatud kontaktkoolituspäeva jooksul kolm kohvipausi (kohv, tee, vesi ja suupiste) ja lõuna (2-käiguline).

[REGISTREERI PROGRAMMI](#)

Registreerida saab ka riigitootaja.ee portaali kaudu

Lisainfo saamiseks võta meiega ühendust

info@ami.ee või telefonil 5198 4930